

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **V. Č.**, zastoupeného opatrovníkem JUDr. Jiřím Tvrdkem, advokátem se sídlem Semická 3292/6, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 10. 2009, č. j. 10 Ca 193/2007 - 35,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobci **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

[1.] Žalované Ministerstvo vnitra (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Městského soudu v Praze, kterým bylo zrušeno jeho rozhodnutí ze dne 25. 4. 2007, č. j. OAM-45-769/2006. Tímto rozhodnutím žalovaný uložil žalobci V. Č. povinnost uhradit náklady spojené se správním vyhoštěním ve výši 43 417,50 Kč.

II. Obsah kasační stížnosti

[2.] Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tzn. namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

[3.] Stěžovatel nesouhlasí s výkladem ustanovení § 123 odst. 7 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „cizinecký zákon"), provedeným městským soudem. Z tohoto ustanovení prý neplyne, že by nebylo možno požadovat uhrazení nákladů správního vyhoštění po cizinci, v důsledku jehož protizákonného jednání tyto náklady vznikly. Městský soud sice rozhodl ve shodě s judikaturou Nejvyššího správního soudu, nicméně tento závěr prý odporuje úmyslu zákonodárce.

[4.] V této souvislosti odkazuje stěžovatel na znění ustanovení § 123 cizineckého zákona před novelizací provedenou zákonem č. 428/2005 Sb. Peněžní prostředky, z nichž by mohly být hrazeny náklady správního vyhoštění, zde byly vymezeny jako ty, které má cizinec u sebe. Zákonem č. 428/2005 Sb. došlo k vypuštění slov „u sebe", z čehož plyne, že za peněžní prostředky nemají být považovány toliko finanční hodnoty, jež má cizinec u sebe, nýbrž jedná se i o jeho potenciální budoucí příjmy. Výklad městského soudu označil stěžovatel za nepřípustně úzký a pokud by měl platit, šlo by o diskriminaci státních občanů, kteří jsou povinni platit dluhy vůči státu v plné výši. Navíc, snaha změnit zákon rozhodnutím soudu odporuje čl. 90 Ústavy. Stěžovatel rovněž doporučuje, aby se soud vyjádřil k otázce definice peněžních prostředků ve smyslu cizineckého zákona.

[5.] Stěžovatel navrhuje napadený rozsudek městského soudu zrušit a žádá o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

III. Vyjádření žalobce

[6.] Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

IV. Vlastní argumentace soudu

[7.] Stěžovatel uplatňuje kasační důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nejvyšší správní soud, vázán důvody a rozsahem kasační stížnosti, se proto v dalším zaměřil na naplnění právě tohoto stížnostního důvodu. Takto nazíráno by mohla být kasační stížnost úspěšná buď tehdy, jestliže by městský soud aplikoval na zjištěnou skutkovou situaci chybná zákonná ustanovení, anebo pokud by chybně vyložil správná zákonná ustanovení, tj. tento výklad by odporoval standardním interpretačním metodám.

[8.] Jak plyne ze shora uvedeného, sporným se v nyní projednávané věci jeví ustanovení § 123 cizineckého zákona, které městský soud aplikoval, přičemž samotnou aplikaci právě tohoto ustanovení stěžovatel nezpochybňuje. Je tak zřejmé, že sporným se jeví toliko jeho výklad.

[9.] Podle citovaného ustanovení (v relevantním znění, tj. ve znění účinném do 31. 8. 2007) platilo, že

„(1) *Náklady spojené se správním vyhoštěním se hradí z jistoty.*

(2) *Nelze-li uhradit náklady z jistoty, uhradí se, byť i částečně, z peněžních prostředků cizince, který má být vyhoštěn na základě rozhodnutí o správním vyhoštění.*

(3) *Nelze-li uhradit náklady z jistoty ani z peněžních prostředků cizince, uhradí je plně nebo jejich zbývající část osoba, která se k tomu zavázala v pozvání ověřeném policií.*

(4) *Nelze-li uhradit náklady podle předchozích odstavců, jsou povinni tyto náklady uhradit plně nebo jejich zbývající část postupně*

a) ten, kdo cizince zaměstnal bez povolení k zaměstnání,

b) ten, kdo zaměstnání bez povolení k zaměstnání zprostředkoval,

c) dopravce, který nesplnil povinnost podle § 104.

(5) *Nelze-li náklady spojené se správním vyhoštěním uhradit podle předchozích odstavců, nese tyto náklady*

a) policie, jde-li o cizince zajištěného podle zvláštního právního předpisu 16b),

b) ministerstvo v ostatních případech.

(6) *Do nákladů spojených se správním vyhoštěním se zahrnují náklady na ubytování a stravování, přepravní náklady a ostatní nutné peněžní náklady.*

(7) *Nejsou-li náklady spojené se správním vyhoštěním cizince uhrazeny z jistoty nebo z peněžních prostředků cizince, stanoví policie nebo ministerstvo rozhodnutím, kdo a v jaké výši je povinen tyto náklady nebo jejich část uhradit. Rozhodnutí nabývá právní moci doručením nebo odmítnutím převzetí.*“

[10.] V daném případě z obsahu spisu plyne, že žalobci bylo rozhodnutím Policie ČR, Oblastního ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Praha, Odbor pátrání a kontroly pobytu ze dne 7. 12. 2006, č. j. SCPP-1108/PH-OPK3-SV-2006, uloženo správní vyhoštění a současně mu byla stanovena doba tří let, po kterou mu nelze umožnit vstup na území ČR. Důvodem tohoto rozhodnutí byla skutečnost, že žalobce od okamžiku skončení dlouhodobého pobytu (14. 3. 1998) až do dne svého zajištění (6. 7. 2006) pobýval na území ČR nelegálně.

[11.] Dále bylo zjištěno, že celkové výdaje na pobyt žalobce v zařízení pro zajištění cizinců (tj. stravné a ubytování) činily částku 43 417,50 Kč. Žalobce nesložil jistotu ani nebyl pozván na území ČR.

[12.] Za těchto okolností učinil městský soud správný závěr, že předmětné náklady na ubytování a stravování žalobce principielně spadají mezi náklady spojené se správním vyhoštěním ve smyslu citovaného zákonného ustanovení. Tyto náklady totiž byly vynaloženy na osobu žalobce a jsou spojeny s řízením o vyhoštění. Ostatně, odst. 6 citovaného ustanovení do těchto nákladů výslovně zahrnuje náklady na ubytování a stravování. V tomto směru stěžovatel koneckonců právní názor městského soudu nijak nerozporuje.

[13.] Sporným se proto jeví závěr městského soudu, že peněžní prostředky představují faktické prostředky, jimiž cizinec disponuje, a které byly u něj zjištěny a zajištěny – nejedná se proto o peněžní prostředky cizince získané eventuálně v budoucnu. Jelikož v daném případě rozhodl stěžovatel (žalovaný) o uložení povinnosti žalobce uhradit náklady správního vyhoštění ve výši, která neodpovídá výši jeho zajištěných prostředků a soud jeho rozhodnutí zrušil.

[14.] Městský soud v napadeném rozsudku výslovně odkazoval na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, přičemž zdejší soud neshledal žádný rozumný důvod, pro který by se od ní měl v nyní rozhodovaném případě jakkoliv odchýlit.

[15.] V rozsudku ze dne 21. 5. 2009, č. j. 1 As 36/2009 - 88 (č. 1909/2009 Sb. NSS) Nejvyšší správní soud uvedl, že *„pojem „peněžní prostředky cizince“ užitý v § 123 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, je třeba vykládat jako peněžní prostředky, jimiž cizinec fakticky disponoval a které jsou u něj zjištěny a zajištěny; nejedná se tedy o jakékoliv eventuálně v budoucnu získané prostředky cizince*.“ Podobný názor vyslovil stejný soud např. v rozsudku ze dne 22. 7. 2009, č. j. 3 As 7/2009 - 49 (www.nssoud.cz), když konstatoval, že *„podle § 123 cizineckého zákona není správní orgán oprávněn uložit cizinci úhradu nákladů spojených se správním vyhoštěním nad rámec jeho peněžních prostředků.“*

[16.] Je tak zřejmé, že městský soud v rozsudku napadeném nyní projednávanou kasační stížnosti plně a přesně respektoval judikaturu Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“). To ostatně připouští i stěžovatel, který pouze namítá, že tento právní názor NSS je v příkrém rozporu s úmyslem zákonodárce.

[17.] K tomu soud uvádí, že citovaná judikatura je závazná i pro zdejší soud samotný, protože pokud by se od ní chtěl odchýlit, mohl by tak učinit výhradně způsobem předvídaným v ustanovení § 17 s. ř. s., podle něhož dospěl-li senát NSS při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí NSS, postoupí věc k rozhodnutí rozšířenému senátu. Tento postup by však připadal do úvahy pouze tehdy, pakliže by se nyní rozhodující tříčlenný senát chtěl odchýlit od citovaných dříve vyslovených právních názorů, pro což však sám neshledal žádnou relevantní a přesvědčivou právní argumentaci a tuto argumentaci nenabídl v kasační stížnosti ani stěžovatel. Touto argumentací totiž určitě nemůže být poukaz na tvrzený úmysl zákonodárce.

[18.] Nejvyšší správní soud proto v plném rozsahu poukazuje na argumentaci použitou ve svých dříve citovaných rozsudcích. Z nich zejména plyne, že ze struktury ustanovení § 123 cizineckého zákona je zřejmé, že prvotní povinností příslušného správního orgánu je účinná snaha uspokojit se s úhradou vzniklých nákladů spojených s vyhoštěním cizince vždy ještě před vyhoštěním cizince z jeho finančních prostředků; z těchto finančních prostředků cizince část odčerpat ke stanovenému účelu. Pokud však z rozličných důvodů tato účinná snaha nevede k úhradě nákladů, pak nastupují další uvedené, v pořadí zákonem přesně určené kroky, jimiž je správní orgán povinen postupovat, aby úhrady nákladů dosáhl. Tento princip posloupnosti kroků nemůže porušit; v tom mu brání výslovná úprava jednotlivých odstavců komentovaného ustanovení, jež presumuje, že nelze-li dosíci úhrady nákladů tímto způsobem, následuje způsob v pořadí další. Žádný z těchto kroků však nemůže správní orgán při zajišťování úhrady nákladů přeskočit či libovolně měnit. Odst. 7 zmíněného ustanovení pak normuje, že nejsou-li náklady spojené se správním vyhoštěním cizince uhrazeny z jistoty nebo z peněžních prostředků cizince, stanoví policie nebo ministerstvo rozhodnutím, kdo a v jaké výši je povinen tyto náklady nebo jejich část uhradit.

[19.] Nepodaří-li se tedy správnímu orgánu uhradit vzniklé náklady spojené s vyhoštěním cizince z jistoty či jeho peněžních prostředků ještě před jeho vyhoštěním, není-li tedy s to uspokojit svoji „pohledávku“ z těchto zdrojů, pak rozhodne o tom, která z osob následujících v pořadí bude tuto úhradu plnit. Nemá při tom volbu, kterou z osob

zvolí, ale je nucen se držet při vyžadování plnění pořadí, které určuje zákon sám. Vyčerpal-li veškeré zákonem vymezené kroky a úhrady nákladů nedosáhl od osob zde uvedených, pak je již jen povinností státu vzniklé náklady hradit sám.

[20.] Stěžovatel dále požaduje, aby se NSS vyslovil k pojmu „peněžní prostředky“, použitého v citovaném ustanovení. Nicméně touto otázkou se Nejvyšší správní soud již zabýval v citovaném rozsudku č. j. 1 As 36/2009 – 88, když vycházel z toho, v jakých souvislostech zákon tohoto pojmu v souvislosti s realizací správního vyhoštění užívá. Tak např. v ustanovení § 137 cizineckého zákona se podává, že policie při umisťování cizince do zařízení pro zajištění cizinců je oprávněna provést osobní prohlídku a prohlídku osobních věcí cizince za účelem zjištění, zda u sebe cizinec mj. nemá peněžní prostředky. Pokud je zjištění policie v tomto ohledu kladné, policie peněžní prostředky zadrží, společně s jinými v zákoně vyjmenovanými věcmi, jejichž vnášení do zařízení, vyrábění nebo přechovávání v zařízení je zakázáno. Po zadržení je pak předá k úschově provozovateli zařízení. Stejně tak bude na základě ustanovení § 145 odst. 3 cizineckého zákona naloženo i s peněžními prostředky získanými jinak cizincem po dobu zajištění. Ustanovení § 145 stanoví podmínky, za nichž může zajištěný cizinec s takovými peněžními prostředky nakládat. Konečně ustanovení § 146 stejného zákona stanoví, že Ministerstvo vnitra je oprávněno použít za určitých podmínek uschované peněžní prostředky zajištěného cizince, jsou-li v české nebo jiné volně směnitelné měně, k úhradě, byť i částečné, výdajů spojených s jeho pobytem v zařízení a se správním vyhoštěním.

[21.] Lze tak shrnout, že z úpravy obsažené v ustanovení § 123 cizineckého zákona ani z jiného ustanovení nevyplývá úmysl zákonodárce odchýlit se v souvislosti s realizací správního vyhoštění od uvedeného významu pojmu „peněžních prostředků cizince“. Nejvyšší správní soud proto i na základě své dřívější judikatury plně akceptuje výklad Městského soudu v Praze, podle něhož „peněžní prostředky“ je třeba vykládat jako faktické prostředky, jimiž cizinec disponoval, a které jsou u něj zjištěny a zajištěny a nejedná se tedy o jakékoliv eventuálně v budoucnu získané prostředky cizince. Správní orgán proto nemůže uložit cizinci úhradu nákladů nad rámec jeho peněžních prostředků.

[22.] Nejvyšší správní soud uzavírá, že v dosavadní judikatuře dostatečně reagoval na všechny nyní předestřené stížnostní námitky a jelikož neshledal rozumný důvod pro judikatorní odklon shora nastíněným mechanismem aktivace rozšířeného senátu, musel kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

[23.] Jen pro úplnost je třeba dodat, že tímto postupem není porušován ani čl. 90 Ústavy, jak tvrdí stěžovatel, jelikož je bytostným úkolem každého soudu interpretovat právní normy, které dopadají na řešené případy. Tato interpretace je přitom prováděna s využitím řady ustálených metod. Pokud proto stěžovatel poukazuje na úpravu cizineckého zákona před novelizací provedenou zákonem č. 428/2005 Sb., z čeho stěžovatel dovozuje výklad konvenující jeho představám, využívá toliko výklad historický. Jak plyne ze shora prezentované argumentace, proti tomuto způsobu výkladu ustanovení § 123 cizineckého zákona dostatečně hovoří výklad systematický, logický a koneckonců i gramatický.

V. Závěrečné shrnutí

[24.] Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud neshledal naplnění kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a proto kasační

stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Za těchto okolností již soud pro nadbytečnost nerozhodoval o žádosti o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[25.] Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalobci žádné náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalobci právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. dubna 2010

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu